

O stavu české justice

eFocus

Pokud jde o stav české justice, nechci se přidávat k vlně laciných kritiků. On ten stav není až zase tak špatný, jak se může na první pohled zdát. Justice je obecně taková, jaká je celá společnost. Z pozice advokáta mohu komentovat pouze zvnějšku seznatelné jevy, absolutně nemám ambici se jakkoli pouštět do systémových úvah. Můj názor je tedy spíše okrajovou dílčí glosou bez aspirace na hlubší analýzu.

Co mi vadí na současnou justici? Je toho dost (ale ne zase tolik, abych byl pesimista) a pokusím se k některým záležitostem vyjádřit. České soudy historicky často trpěly přílišným formalismem. Vše zamítat pro neplatnost, pro formální nedostatky, vše šmahem odsunout ze stolu, meritorně pokud možno neřešit a tím si usnadnit a zrychlit práci. Tento trend se ale pomalu mění. Myslím, že to souvisí i s pozvolnou generační výměnou na soudech a se znalostí nových postupů, nových situací, s novou judikaturou a kvalitnější literaturou. Nemálo mladších soudců studovalo v cizině a působilo v soukromé sféře. Obecně dochází k trendu pozvolného přesunu „názorových monopolů“, ať již v justici nebo v akademické sféře. Těch nových opinionmakerů je více, velmi vzdělaných, se silným zahraničním backgroundem a začínají se hlásit o slovo. A to je správně.

Mrzí mě, že mnoho rozsudků je „odfláklých“ a zejména nepřesvědčivých. To je velký nešvar. Rozsudky jsou detailní, pouze pokud jde o mechanický popis skutkových tvrzení a důkazů, právní úvaha je však často rozepsána pouze na jeden odstavec. To je nepřijatelné.

Stojí za povšimnutí určitý druh přetrvávající nesourodosti výkladů a názorů na konkrétní problémy mezi soudními instancemi. Typické je to na úrovni nejvyššího soudu a ústavního soudu (historicky např. v otázce vlastnického práva). Dále myslím, že je poměrně dost nepříjemné, že vysoké soudní instance často zásadně mění svůj názor.

Různá kvalita rozhodování nás už vlastně ani nepřekvapuje. Mnoho věcí je v současné době odvolacími soudy vráceno zpět, a to často z důvodů poměrně závažných. To prostředí je nestabilní, ale nějak jsme si všichni zvykli.

Často mě udiví, co vše „proklouzne“ soudní soustavou. Vzpomínám si např. na případ, kdy soudy rozhodly, že doslova každý občan obce může žalovat právní jednání obce, tj. zejména žalovat neplatnost kupních smluv uzavřených obcemi. Toto by vedlo v konečném důsledku k absolutnímu rozvratu systému a k chaosu. V této věci jsem zastupoval mezinárodního investora, věc jsme nakonec v rámci dovolání vyhráli, ale všichni jsme se divili, že toto soudní soustavou vůbec prošlo.

Co mě vždy překvapuje je skutečnost, že o zásadních věcech rozhodují lidé, kteří často nikdy nebyli v obchodní praxi a kteří nikdy nevytvořili jediné pracovní místo a neznají mechanismus rozhodování obchodních korporací, a kteří rozhodují o něčem, o čem vlastně ví pouze z textu zákona. Zejména v obchodní praxi existují procesy, které jsou nepopsatelné v právu, ale které členové orgánů obchodních korporací musí dennodenně v rámci tvrdého obchodního boje a konkurence podstupovat. Možná by stálo za úvahu, aby bylo vzdělávání soudců více orientováno i na ekonomickou praxi, zejména na reálné ekonomické procesy obchodního života. Současné rozhodování soudů v těchto otázkách je odtržené od reálného ekonomického života.

Osobně nemám pocit, že by jakákoli dramatická změna úpravy procesních pravidel vedla k zefektivnění práce justice. Není to všelék, na toto nevěřím, můžeme procesně lépe řešit procesní obstrukce, dokazování atp. Každá politická reprezentace má mnoho nápadů, často převratných a poslepovaných z různých nesourodých právních systémů a důsledky jsou potom celkem zjevné. Nic ale nenahradí tu soustavnou tvrdou práci. Je to pouze o tvrdé práci na všech úrovních, ten proces nikdy nepřestane. Nikdy nebude dosaženo ideálního stavu, který by přetrval delší dobu. Chybí mi širší diskuse nad některými novými normami. Justice aplikuje kodifikované hmotné právo, a pokud tam existují (a všichni víme, že existují) nejednoznačnosti, nesrozumitelnosti, několikery výklad, tak i toto přispívá k akumulovaným problémům v justici. Myslím, že jsme rychle a absolutně vzdali snahu o to, aby novým zákonům rozuměl průměrně vzdělaný člověk. I to vnímám jako problém dnešní doby.

Přestože nejsme v anglosaském systému práva, nelze pominout, jak důležitou roli u nás hraje judikatura. Myslím, že mnohem důležitější, než si připouštíme. V dnešní době jsou rozsudky téměř jen o odkazech na judikaturu. Ostatně i žaloby a podání adresovaná soudům stranami jsou dnes téměř výlučně o judikatuře. Nevnímám to jako negativum, ale posunujeme se trochu jinam, ale asi to tak má být a je to nedílnou součástí určitého vývoje a posunu v právní kultuře. Kdysi šlo o plíživý nenápadný proces, dnes argumentace judikaturou v mnoha případech zcela dominuje.

Přes veškerou kritiku jsem optimista, protože v praxi vnímám pozitivní výsledky posunu.

Gabriel Achour,
advokát

Názor byl publikován v rámci vydání EPRAVO.CZ Digital - prosinec 2015.

Nové číslo EPRAVO.CZ Digital si můžete stáhnout **ZDARMA na App Store, Google Play a Windows Store**, a to přímo z Vašeho tabletu či chytrého telefonu. Pokud máte již aplikaci staženou, postačí si stáhnout pouze nové vydání. Využít můžete také webový archiv starších čísel na adrese tablet.epravo.cz.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nebezpečný návrh novely zákona aneb Cesta do pekel je dlážděna těmi nejlepšími úmysly. Actio popularis – dobrý sluha, ale špatný pán](#)
- [Třpyt a bída DPP](#)
- [Lesk a bída klouzavého mandátu](#)
- [GDPR pro samostatné advokáty](#)
- [GDPR kontra zásada veřejnosti](#)
- [Proboha, nepohrávejme si s myšlenkou na zrušení Senátu – aneb I každý populismus musí mít svou mez.](#)
- [Proč máme málo soudců-mužů? Není to diskriminace?](#)
- [Zpověď týraného dyslekticko-dysgrafického autisty](#)
- [Právo stále bují aneb Právní život](#)

- [Glejt pro podpantofelníka](#)
- [Léto versus generátor spisů aneb Právní život](#)